

KAUSIKONSERTTI

Kaksi prinsessaa

OULU
SINFONIA

Käsiohjelma 3 €

Torstai 24.4.2025 klo 18.30
Madetojan sali

Rumon Gamba kapellimestari
Jess Gilliam saksofoni
Oulu Sinfonia

Ohjelma

Rumon Gamba kapellimestari
Jess Gilliam saksofoni
Oulu Sinfonia

Selim Palmgren (1878–1951): Tuhkimo-sarja (1903)

- I Alkusoitto
- II Pastoraali
- III Scherzo
- IV Kullankaivajien marssi
- V Tuhkimovalssi
- VI Epilogi

John Harle (1956–): Briggflatts (2019, e. k. Suomessa)

- I Flare
- II Garsdale
- III RANT!

Béla Bartók (1881–1945): Tanssisarja Sz. 77, BB 86a (1923)

- I Moderato
- II Allegro molto
- III Allegro vivace
- IV Molto tranquillo
- V Comodo
- VI Finale. Allegro

Pjotr Tšaikovski (1840–1893:

Prinsessa Ruusunen -sarja op. 66a (1889)

- I Johdanto ja Syreenihaltijattaren tanssi
- II Adagio
- III Saapasjalkakissa ja valkea kissa
- IV Panoraama
- V Valssi

Kesto noin 2 h (sis. väliajan)

Varaslähtö Ravintola Preludissa klo 18.00.
Keskustelu illan konsertista.

Kiitos konserttikummeille

Selim Palmgren oli taitava pianisti ja tuottelias säveltäjä. Hän sävelsi ensimmäiset suomalaiset pianokonsertot ja 1930-luvulla hänet nimitettiin ensimmäisenä suomalaisena nykyisen Sibelius-Akatemian sävellyksen professoriksi. Koska hänen molemmat vaimonsa olivat laulajia, Palmgren esiintyi paljon myös näiden pianistina ja sävelsi piano- ja orkesteriteosten lisäksi yksinlauluja. Varsin laaja on myös Palmgrenin kuoroteosten kokonaisuus. Palmgrenin ainoa ooppera *Daniel Hjort* on aivan liian vähälle huomiolle jäänyt teos suomalaisessa melko pettupainotteisessa oopperakirjallisuudessa. Palmgren konsertoi laajalti Euroopassa, asui tovin Tukholmassa ja Kööpenhaminassa ja toimi 20-luvulla Yhdysvalloissa Rochesterin musiikkikorkeakoulun professorina.

Merkittävää on tietysti se, ettei Palmgren välittänyt säveltää sinfonioita tai edes sinfonisia runoja Sibeliuksen jalanjäljissä. Orkesteriteokset ovat suurelta osin sovituksia pianokappaleista tai yksinlauluista. Osa on myös kadonnut tai yhä etsii jäljittäjäänsä, kuten 1900-luvun alussa sävelletyt *Väinämöinen*, *Serenadi tai Lemminkäinen* ja *saaren neidot*.

Näytelmämusiikki *Tuhkimo* vuodelta 1903 kuuluu sekin julkaisemattomiin teoksiin. Voidaankin pitää melkoisena kulttuuritekona, että Oulu Sinfonia sen esittää. Musiikki on sävelletty

Larin-Kyöstin näytelmään *Tuhkimo ja kuninkaantytär*, jonka juoni vaikuttaa perinteistä *Tuhkimo*-satua seikkailuhenkisemmältä, sillä musiikeissa viitataan sinipiikoihin, hiidenorjiin ja päädytään tanssimaan pyövelin vuorelle.

Ainakin kahdeksan osaa sisältävä kokonaisuus tunnetaan lähinnä valsisistaan, josta Palmgren teki sovituksia pianolle, puhallinorkesterille ja kamariorkesterille. Nimeämätön ”suuri sinfoniaorkesteri” myös levytti *Tuhkimo-valssin* Berliinissä 1929, mikä edesauttoi sen matkaa suosituksi salonkisävelmäksi. Muutamassa osassa on myös osuus mieskuorolle, mikä selittää sen, ettei niitä tässä konsertissa kuulla.

Englantilainen saksofonisti ja säveltäjä **John Harle** kuului nuoruudessaan **Michael Nymanin** yhtyeeseen, joka tuli tunnetuksi elokuvamusiikien kautta. Myös Harlen ensimmäiset sävellykset liittyivät tv-ohjelmiin ja elokuvaan. Hän on toiminut monien kevyen musiikin suurten nimien ”neuvonantajana”, toisin sanoen orkestroinut ja soitintanut heidän teoksiaan. Näihin kuuluvat mm. **Paul McCartney**, **Elvis Costello** ja **Herbie Hancock**.

Harlen saksofonikonsertto *Briggflatts* kuultiin Lontoossa BBC:n sinfoniaorkesterin konsertissa solistinaan

Toivon ennen kaikkea, että Briggflattsin musiikki on yhtä helposti lähestyttävää ja värikästä kuin runous, ja että runon tavoin siitä voi pitää ensi kuulemalta.

John Harle

Jess Gillam toukokuussa 2019, ja se saavutti välittömästi suuren suosion. Konserton outo nimi viittaa **Basil Buntingin** (1900–1985) eepiseen omaelämäkerralliseen runoon. Nimi on peräisin Cumbriassa sijaitsevan Briggflattsin kveekarien kokousta-losta, jossa Bunting kävi säännöllisesti. Bunting uskoi, että runouden olennainen elementti on ääni ja että jos ääni on oikea, kuulija kuulee, nauttii ja liikuttuu, eikä lisäselityksiä välttämättä tarvita. ”Runous, kuten musiikki, on kuultava”, Bunting on sanonut.

Bunting joutui odottamaan yli 30 vuotta ennen kuin hänet kunnolla tunnustettiin Isossa Britanniassa. *Briggflatts* luettiin ensimmäisen kerran Newcastle'n Morden Towerissa vuonna 1965 **Tom** ja **Connie Pickardin** järjestämässä runoryhmässä, joka houkutteli paikalle **Allen Ginsbergin**, **Ted Hughesin** ja **Seamus Heaneyn** kaltaisia modernistisia runoilijoita.

Buntingin runo innosti Harlea säveltämään teoksen saksofonisti Jess Gillamille. ”Teos mahdollistaa itsenäiset liikkeet, jotka ovat rinnakkaisia

runon episodimaisille, hajanaisille ja vuodenaikojen mukaan vaihteleville osille”, Harle kertoo.

Kaksi ensimmäistä osaa – *Flare* ja *Garsdale* – Harle kirjoitti pitkien pianoimprovisaatiotiosessoiden jälkeen suorana vastauksena runoihin, kun taas *RANT!* on säveltäjän mukaan fantasia cumbrialaisesta kansanmusiikista. Sen lopussa kuultava trumpettisävelmä on lainaus, ”The Ulverston Volunteers”, ja viittaa Jess Gillamin kotipaikkaan Ulverstoniin. ”Toivon ennen kaikkea, että *Briggflattsin* musiikki on yhtä helposti lähestyttävää ja värikästä kuin runous, ja että runon tavoin siitä voi pitää ensi kuulemalta.”

Vuonna 1873 Buda ja Pest yhdistettiin Unkarin pääkaupungiksi nimellä Budapest. Tonavan vastakkaisilla puolilla olevien kaupunkien yhdistymisen 50-vuotisjuhlaa vietettiin näyttävin menoin vuonna 1923, ja tilaisuuteen pyydettiin myös **Béla Bartókilta** uusi teos. *Tanssisarja* sai juhlallisuuksissa menestyneen ensiesityksen, ja kustantaja vaati siitä pian pianoversion. Palmgrenin tavoin

Bartók oli taitava ja paljon konsertoiva pianisti, ja kummastusta onkin herättänyt se, ettei hän koskaan itse soittanut laatimaansa pianoversiota *Tanssisarjasta*.

Sarjassa oli alun perin seitsemän osaa, mutta koska Bartók noudatti matemaattisen tarkasti kultaisen leikkauksen sääntöä, jossa kahden osan suhde on sama kuin suuremman suhde kokonaisuuteen, hän poisti yhden osan, koska se rikkoi sääntöä. Vaikka sarjan osilla on perinteiset tempomerkintöihin perustuvat otsikot, ne ovat tansseja (arabialaisia, romanialaisia, valakialaisia ja unkari-laisia) ja sarjan päättävä osa kokoaa tanssikimaran ainekset yhteen kuin Budapest sulkiessaan syliinsä pitkän, eri kansojen historian.

Pjotr Tšaikovskin voidaan sanoa pelastaneen baletin, sillä hänen kolme kokoillan teostaan *Joutsenlampi*, *Prinsessa Ruusunen* ja *Pähkinänsärkijä* nostivat balettimusiikin vaatimukset aivan uudelle tasolle. Tšaikovskin baleteissa syvä tanssillisuuden ymmärtäminen yhdistyi sinfonikon hallitsemaan orkesteri-

musiikkiin tavalla, johon ei ollut totuttu. Ei siis ihme, että säveltäjän balettimusiikki valloitti ooppera-talojen lisäksi konserttilavat, kun hän teki niistä sarjat orkesterille.

Prinsessa Ruusunen sisältää yli kaksi ja puoli tuntia fantastista musiikkia, jonka voimalla kerrotaan ranskalaisen **Charles Perrault’n** versio kansansadusta. Alkuperäisen koreografian teki **Marius Petipa** ja baletin ensimmäinen esitys nähtiin Pietarin Marinski-teatterissa tammikuussa 1890. Siitä lähtien *Prinsessa Ruusunen* on kuulunut kaikkien itseään kunnioittavien balettiryhmien ohjelmistoon, ja sen musiikki on rikastuttanut myös orkesterikonsertteja.

Jos kuulija ihmettelee, mitä Saapasjalkakissa tekee *Ruusuksessa*, selitys tulee baletin luonteesta. Väliajan jälkeen oli tapana järjestää juoneen kohtaus, jossa erilaiset eksoottiset tai muuten vaihtelua tuovat vieraat esittäytyivät omine tansseineen, ja tässä taitteessa myös Saapasjalkakissa tekee näyttävän vierailunsa prinsessasatuun. ♡

Basil Bunting: Briggflats

Brag, sweet tenor bull,
descant on Rawthey's madrigal,
each pebble its part
for the fells' late spring.
Dance tiptoe, bull,
black against may.
Ridiculous and lovely
chase hurdling shadows
morning into noon.
May on the bull's hide
and through the dale
furrows fill with may,
paving the slowworm's way.

A mason times his mallet
to a lark's twitter,
listening while the marble rests,
lays his rule
at a letter's edge,
fingertips checking,
till the stone spells a name
naming none,
a man abolished.
Painful lark, labouring to rise!
The solemn mallet says:
In the grave's slot
he lies. We rot.

Decay thrusts the blade,
wheat stands in excrement
trembling. Rawthey trembles.
Tongue stumbles, ears err
for fear of spring.
Rub the stone with sand,
wet sandstone rending
roughness away. Fingers
ache on the rubbing stone.
The mason says: Rocks
happen by chance.
No one here bolts the door,
love is so sore.

Stone smooth as skin,
cold as the dead they load
on a low lorry by night.
The moon sits on the fell
but it will rain.
Under sacks on the stone
two children lie,
hear the horse stale,
the mason whistle,
harness mutter to shaft,
felloe to axle squeak,
rut thud the rim,
crushed grit.

Stocking to stocking, jersey to jersey,
head to a hard arm,
they kiss under the rain,
bruised by their marble bed.
In Garsdale, dawn;
at Hawes, tea from the can.
Rain stops, sacks
steam in the sun, they sit up.
Copper-wire moustache,
sea-reflecting eyes
and Baltic plainsong speech
declare: By such rocks
men killed Bloodaxe.

Fierce blood throbs in his tongue,
lean words.
Skulls cropped for steel caps
huddle round Stainmore.
Their becks ring on limestone,
whisper to peat.
The clogged cart pushes the horse downhill.
In such soft air
they trudge and sing,
laying the tune frankly on the air.
All sounds fall still,
feilside bleat,
hide-and-seek peewit.

Her pulse their pace,
 palm countering palm,
 till a trench is filled,
 stone white as cheese
 jeers at the dale.
 Knotty wood, hard to rive,
 smoulders to ash;
 smell of October apples.
 The road again,
 at a trot.
 Wetter, warmed, they watch
 the mason meditate
 on name and date.

Rain rinses the road,
 the bull streams and laments.
 Sour rye porridge from the hob
 with cream and black tea,
 meat, crust and crumb.
 Her parents in bed
 the children dry their clothes.
 He has untied the tape
 of her striped flannel drawers
 before the range. Naked
 on the pricked rag mat
 his fingers comb
 thatch of his manhood's home.

Gentle generous voices weave
 over bare night
 words to confirm and delight
 till bird dawn.
 Rainwater from the butt
 she fetches and flannel
 to wash him inch by inch,
 kissing the pebbles.
 Shining slowworm part of the marvel.
 The mason stirs:
 Words!
 Pens are too light.
 Take a chisel to write.

Every birth a crime,
 every sentence life.
 Wiped of mould and mites
 would the ball run true?
 No hope of going back.
 Hounds falter and stray,
 shame deflects the pen.
 Love murdered neither bleeds nor stifles
 but jogs the draftsman's elbow.
 What can he, changed, tell
 her, changed, perhaps dead?
 Delight dwindles. Blame
 stays the same.

Brief words are hard to find,
 shapes to carve and discard:
 Bloodaxe, king of York,
 king of Dublin, king of Orkney.
 Take no notice of tears;
 letter the stone to stand
 over love laid aside lest
 insufferable happiness impede
 flight to Stainmore,
 to trace
 lark, mallet,
 becks, flocks
 and axe knocks.

Dung will not soil the slowworm's
 mosaic. Breathless lark
 drops to nest in sodden trash;
 Rawthey truculent, dingy.
 Drudge at the mallet, the may is down,
 fog on fells. Guilty of spring
 and spring's ending
 amputated years ache after
 the bull is beef, love a convenience.
 It is easier to die than to remember.
 Name and date
 split in soft slate
 a few months obliterate.

Rumon Gamba kapellimestari

Ennen vuonna 2022 alkanutta kauttaan Oulu Sinfonian ylikapellimestarina **Rumon Gamba** on toiminut ruotsalaisen Norlannin oopperan, Tanskan Aalborgin sinfoniaorkesterin ja Islannin sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina. Oulu Sinfonian kapellimestarina hän vieraili useamman kerran ennen vuoden 2022 alussa käynnistynyttä ylikapellimestarikauttaan. Musiikkiopintonsa Gamba aloitti Durhamin yliopistossa Koillis-Englannissa ja jatkoi kapellimestariluokalle Lontoon kuninkaalliseen musiikkiakatemiaan.

Rumon Gamban kapellimestariura käynnistyi vuonna 1998 BBC:n filharmonisessa orkesterissa aluksi assistenttina ja sittemmin kapellimestarikumppanina aina vuoteen 2002. Hän on kysytty orkesteri- ja oopperakapellimestari, joka vierailee säännöllisesti johtamassa BBC:n orkestereita, ja on siten myös Proms-festivaalin vakiovierailija. Arvostettujen eurooppalaisten orkestereiden lisäksi hän on tuttu nimi myös Englannin kansallisoopperan kapellimestarina. Rumon Gamban kapellimestaridebyytti Suomen kansallisoopperassa keväällä 2024 sai mediassa kiitosta. ♥

Jess Gilliam saksofoni

Cumbrian Ulverstonista kotoisin oleva saksofonitaiteilija **Jess Gillam** nousi kansainväliseen tietoisuuteen vuonna 2016, jolloin hänestä tuli ensimmäinen BBC:n Vuoden nuori muusikko -kilpailussa finaalipaikalle yltänyt saksofonisti. Gillam oli tuolloin 17-vuotias. Suuren yleisön sydämiin hän soitti itsensä BBC:n Proms-festivaalin päätös-konsertissa 2018.

Oululaisyleisölle jo aiemmalta vierailultaan tuttu Gillam esiintyy ympäri maailmaa ja on myös suosittu tv- ja radioesiintyjä. Aloittaessaan oman viikoittaisen ohjelmansa *This Classical Life*, hänestä tuli BBC Radio 3:n kaikkien aikojen nuorin juontaja. Ohjelma voitti arvostetun ARIA Award -palkinnon parhaasta erikoismusiikkiohjelmasta ja vuonna 2020. Jess Gillam on ensimmäinen arvostetulle Decca Classics -levymerkille yksinoikeussopimuksen tehnyt saksofonisti. Hänen debyyttialbuminsa oli The Timesin vuoden 2019 sadan parhaan albumin listalla. Hän on saanut Classic BRIT Award -palkinnon ja vuonna 2021 hänelle myönnettiin Brittiläisen imperiumin ritarikunnan jäsenyys (MBE) musiikin hyväksi tehdyistä palveluksista. ♡

Oulu Sinfonia on maamme pohjoisin sinfoniaorkesteri. Konsertoimme viikoittain Oulun Musiikkikeskuksen Madetojan salissa. Orkesteri aloitti toimintansa vuonna 1937, sai oikeuden käyttää kaupunginorkesterin nimeä vuonna 1954 ja kunnallistettiin vuonna 1961. Nykyinen nimi otettiin käyttöön vuonna 2005.

Kausikonsertit ovat orkesterin vahva perusta. Ohjelmiston täydentävät erilaiset konserttisarjat kuten operat ja näyttämöproduktiot, elokuvakonsertit, etno- ja jazzmusiikki ja muut rytmimusiikin konsertit. Lapsille ja nuorille on säännöllistä tarjontaa. Viime vuosina syyskausi on alkanut jalkautumiskonserteilla palvelutaloihin ja kouluihin koko Oulun alueella.

Orkesterin levytyksiin lukeutuvat mm. **Leevi Madetojan** koko orkesterituotanto ja *Okon Fuoko* -balettipantomiihin levytys **Arvo Volmerin** johtamana. Nimikko-säveltäjänä vuosina 1997–2009 olleen **Olli Kortekankaan** ooppera *Messenius ja Lucia* sai ensi-iltansa syksyllä 2005, ja samalla ooppera levytettiin Volmerin johdolla. Vuonna 2009 ilmestyi **Mozartin** aarioita ja alkusoittoja sisältävä levy, jonka kapellimestarina on **Dmitri Slobodeniouk** ja solistina **Helena Juntunen**. Keväällä 2013 ilmestyi **Kimmo Hakolan** ja **Toshio Hosokawan** kitarakonsertot sisältävä levy, solistina **Timo Korhonen** ja kapellimestarina **Santtu-Matias Rouvali**. Lokakuussa 2016 Ondine julkaisi **Klamin**

ja **Englundin** viulukonserttojen levytyksen, jonka Oulu Sinfonia teki viulutaiteilija **Benjamin Schmidin** kanssa **Johannes Gustavssonin** johdolla. Syyskuussa 2021 ilmestyi *Kaiken maailman kehtolauluja* -levy, joka sisältää **Ismo Alangon** tuotantoa, levytyksen johti **Jaakko Kuusisto**. Marraskuussa 2021 ilmestyi *Sininen Pallo* -lastenlevy, jossa mukana ovat **Tuomo Rannankari** sekä Teuvo Pakkalan musiikkiluokat ja kapellimestarina **Jaakko Jauhiainen**. Elokuussa 2022 orkesterilta ilmestyi ruotsalaisen sinfonikon **Ludvig Normanin** musiikkia sisältävä levy, jolla kapellimestarina toimi Johannes Gustavsson, elokuussa 2023 **Rumon Gamban** johdolla levytetty suomalaisia alkusoittoja sisältävä *Overtures From Finland* ja elokuussa 2024 **Aili Ikosen** teoksia sisältävä *Aili Ikonen & Oulu Sinfonia: Valo*, niinikään Rumon Gamban johdolla.

Orkesterin kapellimestareita ja kehittäjiä ovat viime vuosikymmeninä olleet **Urpo Pesonen**, **Paavo Rautio**, **Onni Kelo**, **Rauno Rännäli**, **Ari Angervo**, **Peeter Lilje**, **Arvo Volmer**, **Dmitri Slobodeniouk** ja **Anna-Maria Helsing**. Päävierailijoina ovat toimineet **John Storgårds**, **Susanna Mälkki** ja **Jaakko Kuusisto**. Syksyllä 2013 ylikapellimestarikautensa aloittaneen Johannes Gustavssonin kausi päättyi kevääseen 2021. Tammikuussa 2022 orkesterin ylikapellimestarina aloitti Rumon Gamba. ♡

Pro Oulu Sinfonia

Pro Oulu Sinfonia tarjoaa jäsenilleen kulttuurin ystävien yhteisön ja syventävän yhteyden orkesteriin.

Jäseniltojen pitkät taiteilijahaastattelut jatkavat siitä, mihin Varaslähtöjen lyhyet päättyvät. Virtuosi Ultimi -stipendigaala on Oulun kevätkauden huippuhetki.

Laadukkaat kulttuurimatkamme johtavat kävijänsä mukavassa seurassa uusille musiikin seuduille.

Toiminnoillaan Pro Oulu Sinfonia rahoittaa Oulu Sinfonian muusikkojen Virtuosi Ultimi -stipendejä ja muuta tukeaan Oulu Sinfoniale.

prooulusinfonia.fi

OULU SINFONIAN MUUSIKOT

I VIULU

Lasse Joamets,
 I konserttimestari
 Mikko Sorri,
 I konserttimestari
 Heidi Ilmolahti, äj
 Mia Ohenoja, välj
 Tatu Järvilehto *
 Johanna Korhonen
 Tiina Kortelainen
 Oksana Kumpulainen
 Aino Liikanen
 Nadya Pugacheva
 Ismo Sirén

II VIULU

Johannes Hakulinen, äj *
 Iida Zelenski, välj *
 Laura Kangas
 Anna-Briitta Karjalainen *
 Sari Karppinen
 Marjukka Lahes
 Silja Lassila *
 Sari Suihkonen
 Anita Virkkala

ALTTOVIULU

Susanna Raudasoja, äj *
 Anniina Matinlassi
 Helinä Nissi
 Henna Pakkala *
 Philip Runsteen *
 Anna-Maija Rousselle
 Emiliano Trivasino

SELLO

Oliver Erlich, soolosellisti
 Greta Ernesaks, äj
 Olli-Pekka Kajasviita *
 Alma Stupak *
 Janne Varis
 Harri Österman

KONTRABASSO

Antoine Greuzard, äj
 Anne Seppänen, välj
 Fanni Hoppari
 Paula Nääppä *

HUILU

Albert Stupak, äj
 Emma Tessier, välj
 Carlotta Petri

OBOE

Matti Kettunen, äj
 Paula Nurila, välj
 Saku Mattila *

KLARINETTI

Yung Yuan Chian, äj *
 Kenneth Sjöwall

FAGOTTI

Ann-Louise Wägar, äj *
 Lorenzo Leone, välj *

KÄYRÄTORVI

Lauri Vasala, äj
 Matias Nässi, välj
 Pasi Salminen
 Jukka Yletyinen

TRUMPETTI

Thomas Petit, äj
 Fabio Barros Aguiar, välj *
 Pasqual Llopis *
 Jarmo Väärä *

PASUUNA

Erkki Hirsimäki, äj
 Jukka Myllys, välj
 Wen Hong Low

TUUBA

Chen Hng Wong, äj *

PATARUMMUT

Petri Hänninen, äj

LYÖMÄSOITTIMET

I-Han Fu, äj
 Nathan Archer *
 Tommi Kiiski *

PIANO

Outi Nissi *
 Eeva Havulehto *

HARPPU

Liisa Viitanen *

äj = äänenjohtaja välj = varaäänenjohtaja * = tilapäinen kiinnitys

OULU SINFONIA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 3,
PL 4, 90015 OULUN KAUPUNKI

oulusinfonia.fi

Lippujen myynti:

MADETOJAN SALIN LIPPUKAUPPA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 3, Oulu
Puh. 050 594 9704
Avoinna Oulu Sinfonian konserttipäivisin
klo 11–18.30 sekä väliajalla.

TICKETMASTER

Puhelinpalvelu: 0600 10 800
(2,00 €/min. + pvm), avoinna
ma–pe klo 8–21, la 8–21 ja su 10–18.
Verkkokauppa: www.ticketmaster.fi
*Ticketmasterilla on ympäri Suomen
yli 80 lippukauppaa, joista voit ostaa
lippuja sekä noutaa varauksesi.*